

PETNAJST LET SEKCIJE MEDICINSKIH SESTER V ONKOLOGIJI

Brigita Skela Savič

Sekcija medicinskih sester v onkologiji je bila ustanovljena z namenom, da združuje in izobražuje medicinske sestre, ki delujejo na področju onkološke zdravstvene nege, bogati njihovo znanje in tako v osnovi poskrbi za kakovostno zdravstveno nego in holistično obravnavo bolnikov z rakom in s tem vpliva na kakovost življenja bolnikov z rakom. Ustanoviteljice sekcije so zapisale, da razvoj zdravljenja onkoloških bolnikov, stalno uvajanje novih metod zdravljenja ter organizirana borba s to težko boleznijo, pogojujejo razvoj onkološke zdravstvene nege.

Sekcija medicinskih sester v onkologiji je bila ustanovljena spomladi, leta 1987 na pobudo takratne glavne sestre Onkološkega inštituta, Marine Velepič. Ustanoviteljice so si zadale nalogo, da v širšem slovenskem okolju delujejo kot načrtovalke in izvajalke kompleksne zdravstvene nege, kot učiteljice, prosvetljevalke, kot nepogrešljive članice in sodelavke raziskovalnih timov ter kot samostojne raziskovalke na svojem področju. Dolgoletna direktorica Onkološkega inštituta prof. dr. Božena Ravnihar je ob ustanovitvi sekcije dejala: "Z ustanovitvijo sekcije je upati, da bo to prispevalo k izboljšanju onkološkega zdravstvenega varstva."

Dosedanje predsednice sekcije:

1987 - 1991 Olga Koblar

1991 - 1994 Jožica Bostič Pavlovič

1994 - 1998 Olga Koblar

1998 - 2002 Brigita Skela Savič

Za strokovno zdravstveno nego in oskrbo onkoloških bolnikov na kateremkoli področju zdravstvene dejavnosti, potrebujejo medicinske sestre kontinuirana strokovna izobraževanja iz onkologije in onkološke zdravstvene nege. Tako se medicinske sestre razvijajo v samostojne strokovnjake na področju onkološke zdravstvene nege. Poleg strokovnosti je pomembno razvijati human odnos do bolnika z rakom, kot aktivnega udeleženca v procesu zdravljenja in zdravstvene nege. Pomembno je razvijanje pozitivnega pristopa do uvajanja novosti v onkološki zdravstveni negi in spodbujanje timskega dela. Onkološka medicinska sestra ne sme razmišljati kot pomočnik zdravniku, ampak mora delovati v smeri strokovnega razvoja v lastni stroki in s tem vplivati na izide celovite obravnave bolnika z rakom. Vsa ta izhodišča so članice izvršnih odborov upoštevali pri pripravi 29. strokovnih seminarjev iz onkologije in onkološke zdravstvene nege.

Sekcija danes združuje 252 medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov. V petnajstih letih obstoja sekcije je bilo organiziranih 29 strokovnih seminarjev. Izdanih je bilo 18 strokovnih knjižic. Ob 10. obletnici delovanja je bil oblikovan tudi znak Sekcije medicinskih sester v onkologiji.

Teme naših seminarjev smo izbirali glede na aktualne potrebe, prav tako smo upoštevali smernice razvoja onkološke zdravstvene nege v Evropi in svetu. Pomemben mejnik so predstavljali prvi začetki uvajanja sodobnih metod dela v onkološki zdravstveni negi v prakso, ki smo jih predstavili na naših seminarjih. Strokovne seminarje smo obogatili s prikazom standardnih načrtov zdravstvene nege za specifične probleme zdravstvene nege pri onkoloških bolnikih. Tako smo vplivali na strokovnost izvajanja postopkov iz onkološke zdravstvene nege na terciarnem, sekundarnem in primarnem nivoju obravnave bolnikov z rakom.

V prvih letih delovanja sekcije ni bilo strokovne literature v slovenskem jeziku o zdravstveni negi onkološkega bolnika, zato smo se odločili, da bomo kar največ naših strokovnih seminarjev dopolnili z izdajo zbornikov predavanj. Do danes smo izdali naslednje strokovne knjižice:

Akutne levkemije - 1989, Maligni melanom - 1990, Tumorji testisa - 1990, Rak sečnega mehurja - 1992, Diagostika v onkologiji - 1992, Izbrana poglavja iz ginekološke onkologije - 1994, Rak črevesja - 1994, Tumorji v otroški dobi - 1995, Novosti v sistemskem zdravljenju in zdravljenju kronične bolečine - 1996, Standardi onkološke zdravstvene nege - usna votlina - 1996, Zadovoljna, celovito urejena medicinska sestra - kakovostna zdravstvena nega - 1997, Pljučni rak - 1998, Dojke - okras ženske in njena bolečina - 1998, Rak mod - 1999, Pomen prehrane pri nastanku in zdravljenju malignih obolenj - 1999, Napredovali rak - dodajmo življenje dnevom - 2000, Urgentna stanja v onkologiji in Hormonsko zdravljenje raka dojke - 2001, Razvoj onkologije in onkološke zdravstvene nege, Kakovost v zdravstveni negi - 2002.

Strokovne knjižice imajo CIP, tako da so širše dosegljive. Od leta 1998 smo si zadali tudi recenzorsko delo, tako da imajo knjižice tudi veliko strokovno težo.

Izdajo gradiva nam je v začetku omogočila Služba zdravstvene nege na Onkološkem inštitutu Ljubljana, zadnja leta pa Fondacija dr. J. Cholewa in Zveza slovenskih društev za boj proti raku ter drugi sponzorji in donatorji.

Na pobudo koordinatorja za pripravo Nacionalnega programa obvladovanja raka v R Sloveniji smo sodelovali pri pripravi smernic razvoja onkološke zdravstvene nege.

Program izobraževanja želimo razširiti in poglobiti na vse stopnje izobraževanja do in po diplomih. Zlasti smo ponosni na naš prispevek, da so dijaki srednjih zdravstvenih šol v šolskem letu 2001/2002 pridobili v učnem programu tudi onkološko zdravstveno nego. Če vemo, da bo do leta 2010 vsak tretji Evropejec zbolel za rakom, je široko znanje onkologije in posebej onkološke zdravstvene nege po Sloveniji nujno za vse medicinske sestre in zdravstvene tehnike. Prav tako

se skupaj z Onkološkim inštitutom vključujemo v prizadevanja za uvedbo predmeta Onkologija na Visoki šoli za zdravstvo v Ljubljani.

Člani sekcije smo sodelovali pri oblikovanju zaključkov in predstavitvi rezultatov raziskovalne naloge Zaščita medicinske sestre pri varnem rokovanju s citostatiki, ki jo je izvedel Onkološki inštitut Ljubljana. Podprli smo pobudo po funkcionalnem izobraževanju iz zdravstvene nege bolnikov, ki prejemajo citostatike, ki je bilo namenjeno vsem tistim medicinskim sestram v RS, ki pripravljajo in aplicirajo citostatike ter izvajajo zdravstveno nego bolnikov z rakom.

Uspešno smo se preizkusili tudi pri pripravi zdravstveno vzgojnih materialov, saj smo v letu 1999 izdali zloženko z naslovom "Pregledujte si moda". Z njo smo dali svoj prispevek k osveščanju mladih moških pri zgodnjemu odkrivanju raka na modih.

Uspešno smo organizirali učne delavnice: Samopregledovanje dojk, Rokovanje z elastomer črpalko in Rokovanje z zaprtimi venskimi sistemi. Obravnavali smo tudi problematiko informiranja bolnikov v zvezi z onkološko diagnozo in posledicami izbranih načinov zdravljenja ter vlogo medicinske sestre ob tem.

V zadnjih letih smo se lotili tudi obravnavanja problemov prehrane pri onkoloških bolnikih in simptomov pri napredovalem raku. Ugotovili smo, da se medicinske sestre premalo posvečamo bolnikom z terminalno boleznijo, predvsem je vzrok temu neznanje iz paliativne medicine in zdravstvene nege ter posledični strah. Izpostavili smo potrebo, da je potrebno specializirano izobraževanje iz področja paliative tako za zdravnike kot medicinske sestre.

Nova znanja pridobivamo z izobraževanjem članic sekcije v tujini in aktivnimi udeležbami na kongresih in konvencija iz onkologije in onkološke zdravstvene nege v Evropi.

Preko Onkološkega inštituta Ljubljana je sekcija že od leta 1989 vključena v EONS (Evropsko združenje medicinskih sester v onkološki zdravstveni negi), od leta 2001 je samostojna članica tega združenja. Od leta 1998 v okviru EONS in ESMO (Evropsko združenje zdravnikov v onkologiji) tudi aktivno sodeluje pri organiziranju in opravljanju tečajev o varnem ravnanju s citostatiki, preprečevanju stranskih učinkov zdravljenja s citostatiki in ustrezni specifični zdravstveni negi, za države vzhodne Evrope.

Vizija dela sekcije je v širitvi novosti na področju preventive, zgodnjega odkrivanja rakavih obolenj in zdravljenja le teh ter paliativni oskrbi neozdravljivo bolnih, kar vključuje aktivno sodelovanje pri pripravi zdravstveno-vzgojnih in informativnih materialov za laično populacijo ter pripravo strokovnih knjižic, ki predstavljajo strokovno oporo medicinskim sestram pri načrtovanju, izvajanju in vrednotenju onkološke zdravstvene nege. Na ta način bomo pripomogli k doseganju čim bolj kakovostne onkološke zdravstvene nege, ki jo bomo razvijali tudi na osnovi raziskovanja v zdravstveni negi.